

ՀԱՅԿԱՅԻՆ ԱՂԱԿԱԿԱՆ ԳԱԶԵՏԻՆ

ԲԱԺՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ամեն տեղի համար ուր այս լրագրի մուտքը արգելուած չէ, ամբողջ 12րդ շրջանի (96 օգոստոս — 97 մայիս) բաժնորդագրին է 20 ֆր. կանխիկ:

Նամակ և ծրար պէտք է զրկել հետեւեալ հասցէով. M. PORTOUKALIAN, Rédacteur du journal Armenia. MARSEILLE (France).

ԺԲ ՏԱՐԻ ԹԻՒՆ 86

1897 ՅՈՒՆԻՍ 19

1897 ՅՈՒՆԻՍ 7 (2.8.)

ՇԱՐՈՒ

Կը հրատարակուի Դ. և Շ. Բ. օրեր

ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ

Պատգումներ, եթէ հարկ համարի, համառոտեցով և կառավարման կը հրատարակէ իրեն զրկուած գրութիւնները:

Մանուցումներ կընդունուին հայերէն և ֆրանսերէն լեզուով:

Les annonces, en français et en arménien, sont reçues au bureau de la Rédaction (Allées de Meilhan, 44.)

ԲԱՑՈՒԱԾ Է

ԲԱԺՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

“ԱՐՄԵՆԻԱ”

ԺԳ ՇՐՋԱՆԻՆ

(1897 ՕԳՈՍՏՈՍ — 98 ՄԱՅԻՍ)

Արմենիայի 13րդ շրջանի (1897 օգոստոս — 98 մայիս) բաժնորդագրութիւնը բացուած է արդէն:

12րդ շրջանի բաժնորդագրութիւնը կը լրանայ ներկայ մայիս ամսի վերջը և 13րդ շրջանի առաջին թիւը կը հրատարակուի օգոստոս ամսի 4ին (յուլիս 23) շրեքշաբթի օրը:

Որպէս զի այս երկամսեայ սուրբ թիւը զաղարի միջոցին մեր բաժնորդները բոլորովին զուրկ չմնան կառուար լուրերէ և տեղեկութիւններէ, մենք մեր բաժնորդագրական պայմաններէ դուրս երկու թիւեր ալ աւելցնել կը հրատարակենք, մէկը յունիս 7/19ի շաբաթ օր և միւսը յուլիս 10ի (յունիս 28) շաբաթ օր:

Արմենիայի բաժնորդագրութեան պայմանները նոյն կը մնան: Ամենք որ հիմակուրէն կը բաժնորդագրուին, ամբողջ 13րդ շրջանին (1897 օգոստոս — 1898 մայիս) համար կը պարտին վճարել կանխիկ 20 ֆրանգ, որը դիւրութեան համար կարող են նաեւ մաս առ մաս վճարել կանխիկ 5 կամ 10 ֆրանգով:

ամեն մէկ շրջանի հաշիւը զատ զատ կը բռնուի:

Անոնք որ ԱՐՄԵՆԻԱԻ ՕԺԱՆԻԱԿԱՆ զրուելով կը կատարեն ՕԺԱՆԻԱԿԱՆ պարտաւորութիւնը, իրաւունք կունենան, իրենց թիւերէ զատ, ուրիշներ համար քանի թիւեր որ ուզեն, ստանալու իրենց հասցէով և ամբողջ շրջանին համար 10 ֆրանգ բաժնորդագրով:

Արմենիայի ՕԺԱՆԻԱԿԱՆ թիւին կանոնադրեր կը զրկուի ցանկացողներէն:

ՅՈՒՆԻՍԱԿԱՆ ԲԱԺՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Խմբագրական ազդ. — Ոչխարներ. — Նամակ Աստուրիան (Սուբաւա). — Նամակ Սուտան (Համիր). — Սովի սպանալիքը Բաղդադի մէջ. — Հայերի թիւերը. — Հայերի ի նպաստ հանգանակումը Ռուսաստանի մէջ. — Միւր քերթ. — Բաժնի հրատարակութիւններ. — Նախարարութիւն. — Ռուս միսիոնարներ Պարսկաստանի մէջ. — Երկպառակտ կառավարութեան արգելքը գաղթականներին դէմ. — Յուսաբարական պատերազմը Էս մեծ պետութիւնները. — Թիւրքիան յուրեր. — Արտասանման յուրեր. — Մանուցումներ:

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆ ԱՂԳ

Կը խնդրուի որ Արմենիայի 13րդ շրջանին համար բաժնորդագրուելու գործընդերքը փութան հարկ եղածը կատարելու որ նոր շրջանի սկզբէն կարենան ստանալ թիւերը:

Արմենիայի համակիրներն ալ թո՛ղ չմոռնան որ իրենց աշակցութենէ կախում ունի Արմենիայի շատ տարածուիլն ու զօրանալը:

ՈՉԽԱՐՆԵՐ

Հանգստութեան ժամանակ ոչխարի բնաւորութիւն ցոյց տալ, Աստուծոյ գառնակին պէս միամիտ լինել կրնայ գովելի բան մը համարուիլ, բայց ուրիշ ատեն ոչխարամտութիւնը դէպի սպանդանոց կը տանի:

Դժբաղդապէս, մեր ժողովուրդի մէկ կարեւոր մասը իր ներկայ վիճակի մէջ ալ ոչխարի բնութիւնով կը վարուի և ո՛վ որ մի քիչ վարպետ լինի և իր

սրինգ հաճելի կերպով հնչեցունէ անոր ականջի, ոչխարի պէս կը հետեւի անոր առաջնորդութեան և չհետաքրքրուի հասկնալու թէ այս մարդ զինք դէպի փարա՞խ կը տանի թէ սպանդանոց:

Ըսածնիս ենթադրութիւն մը չէ, այլ դեռ ամենքի մտքին մէջ թարմ տպաւորութիւն ունեցող վերջին եղբայրութիւններով հաստատուած ճշմարտութիւն մը: Այսու ամենայնիւ, ոչ միայն յորդորներն ու նախազգուշացուցիչ հրատարակութիւնները, այլ և դաժնադառն փորձերն անգամ չեն կրցած դեռ բաւական բարեշնչում մը մտցունել մեր ժողովրդի մէկ մասի ոչխարային բնաւորութեան մէջ: Եւ այդ ատեն ինչպե՞ս կարող է իրենց զուրկութիւնը կորուսած է իրենց ուղեղը:

Ի՞նչ յիմարական գաղափարներ որ ասես չեն տարածուած մեր ժողովրդի մէջ և իրենց մոլեռանդ հետեւողներ չեն գտած բաւական թուով բռն իսկ իրենց՝ հայ ժողովրդի փնտախաշ խառնուելու համար: Բաւական է որ վարպետորդի էակներ, իրենք մուծին մէջ ծածկուած, հրապուրիչ բառեր և պատգամներ արտասանեն, ոչխարամիտները կը կարծեն թէ շատ բարձր տեղերէ, երկինքէն կուգան այդ ձայներ:

Մէկ ժամանակ «Հնչակ»ի աղաղակն էր որ կառավարողներ ոչխարներն, հիմակ ալ կերելի թէ «Դաշնակ»ի ձայնն է որ սկսեւ է անուշ գալ նոյն ոչխարների ականջին, թէեւ ձայնը գրեթէ միեւնոյն լինի, բայց գործիքին անունը միայն տարբեր: Ուրիշ մ'ալ կենէ «միութիւն» բառը կը հնչեցունէ, ոչխարներն այդ ձայնի ալ կը հետեւին, առանց հասկնալու թէ ի՞նչ է այդ «միութիւն» բառը որ թէեւ հաճելի անուն մ'է, բայց նոր միտք մը չէ, այլ 12 տարիներ ի վեր յուշուած, հասկցուած և լուծուած խնդիր մը, այլ սակայն ամեն նոր եկող կը կարծէ թէ աշխարհ իր օրով գոյութիւն ունեցած է և իրմէ առաջ եղած բաներ չկան որ ուսումնասիրէ և իր մտածմունքի հորիզոնը ընդլայնէ:

Խեղճ ժողովուրդը իր տգիտութեան մէջ շուարած չգիտեր թէ ո՞ր կողմ դառնայ, ո՞րին ոյժ տայ և իր փոփոխամտութեամբ ամենքին ալ կը

նպաստէ և յետոյ ամենքին ալ կը վերստէ, որով գործ մ'ալ առաջ չերթար: Անկողին ինկած հիւանդ մը անկողինին մէջ շատ անգամ մղէն ձախ, ձախէն ալ կը դառնայ, կարծելով թէ իր ցաւեր կանցնին այդ կերպով, բայց այս ու այն կողմ դառնալը չանցուներ հիւանդութիւնը, այլ հիւանդութեան դէմ իրեն համեմատ դեղ պէտք է, դարման տանիլ պէտք է:

Եթէ շարժառնուութիւնը, խաբէրայութիւնը յանցանք է, ոչխարամտութիւնն ալ առաքելութիւն մը չէ: Ոչխարներն են որ սնունդ կուտան, ոյժ կուտան իրենց գիշատողներին, չարագործներին:

Պէտք է դադարի՞նք հայ ոչխարներ լինելէ, հայ մարդեր պէտք է լինինք: Մ. փ.

ՆԱՄԱԿ ԱՍՏՐԻԱԿԱՆ

Սուչաւա, մայիս 20/1 յունիս 97
Մայիս 18/30ին տեղի ունեցաւ Սուչաւայի Հայոց պատ. հոգաբարձութեան նոր ընտրութիւնը: Առաջ մի քանի տեղեկութիւններ կարժէ տալ այս տեղի ազգային մարմնաց մասին:

Հոգաբարձութիւնը կը բաղկանայ երկու մարմիններէ. Գործադիր. ժողով (5 անդամ) և Մեծախողով (7 անդամ): Գործադիր ժողովին պաշտօնն է եկեղեցեաց և վարժարանի մասին տնօրինել բոլոր ընթացիկ գործերը և ոեւէ ծախք քուէարկել մինչեւ 600 ֆրանք: Ասկէ դուրս խընդիրներու համար կը գումարուի Մեծախողով: Երկու ժողովներուն ատենապետը (որ կանուանուի Նախագահ) միեւնոյն անձը կը լինի և ունի լիազօր իշխանութիւն՝ երբ հարկաւոր տեսնէ այն ատեն միայն ի նիստ հրաւիրելու գործադիր ժողովը և մեծախողովը:

Արդ ամիս մը առաջ որոշուած էր նոր ընտրութեան ժամանակը. Ըստ սովորութեան, Արթ. Տ. Հայրը եկեղեցւոյ բեմէն ծանուցում ըրած և յորդորած էր ժողովողեան շարժիլ միայն ի բարին և յօգտակարն:

Նոյնպէս նաեւ քուէարկուաց ցանկերն ալ փակցուած էին եկեղեցւոյ և վարժարանի պատերուն վրայ: Սուչաւէն դուրս գտնուող քուէարկուաց մասնաւոր նամակներով իմաց տրուած էր: Աստ կըլիս օրինաց տրամադրուէր:

աւած են : Պատրիարքարանէն հեռա-
գրով գումար մը ղրկուած է Մուշե-
առաջնորդարանին որ անմիջապէս հո-
գայ ամենէն աւելի կարօտ մնացածնե-
րի պէտքերը :

— Եւզոկիայի առաջնորդութիւնը
առ այժմ յանձնուած է Սեբաստիայի
առաջնորդ Գեր. Պետրոս եպիսկոպո-
սին : Արդէն Եւզոկիայ Սեբաստիայի
նահանգին կը վերաբերի : Եւզոկիայի
առաջնորդ Հուրիկեան վարդապետը
կ'պօրիս գնացած է :

— Կարինի ամերիկեան միսիոնար
Տ. Չէմպլըս իր որբանոցի մէջ ըն-
դունած հայ որբերին թողաւորներ է
որոշեալ օրեր երթալ Հայերի եկեղե-
ցին : Իսկ չէ թողաւորներ որ մի հայ
քահանայ յատկացուի անոնց դասա-
խօսելու համար Հայաստանեայց եկե-
ղեցիի դաւանանքն ու արարողու-
թիւնները :

— Պուլկարիէն և Եգիպտոսէն կ'
պօրիս վերադարձող Հայերն ոստիկա-
նութեան դուռը տարուելով կը հար-
ցաքննուին և յետոյ կարճակուին :

— Վանի վարագի վանքին առժա-
մեայ վանահայր նշանակուելու է Աղ-
թամարի միաբաններէն Տ. Ստեփան
վարդապետ : Վարագի վանքին մէջ
մի Որբանոց պիտի բացուի :

— Բաղէշի կրօնական և քաղա-
քական ժողովները գրած էին պատ-
րիարքաւոր թէ հայ խնդրելու հա-
մար դիմող կարօտեալներին դոհա-
ցում տալ չկրնալով, պիտի հարկա-
դրուին բոլորովին փակել առաջնոր-
դարանի դուռները և հեռանալ Պատ-
րիարք Հայրը յուսադրելու և քաջա-
լերեբէզմանքով չվհատին և մխիթա-
րեն առաջնորդարան գիմով խեղճերը :

— Բաղէշէն կը գրեն թէ ապրիլ
26/8 մայիսէն սկսած թողաւորներ է
բողոքական միսիոնարներ Որբանո-
ցի աշակերտներին՝ որոնց թիւը 200ը
կանցին, Հայերի եկեղեցին երթեակներ
Բայց միսիոնարը վերջապէս չէ հա-
ճեր որ հայ որբերին իրենց կրօն և
հայերէն լ'ընեն սովորեցունելու պաշ-
տօնը յանձնուի Հայաստանեայց եկե-
ղեցիին պատկանող մի ուսուցիչ :

— Տէրութեան կազմած նպաս-
տամատոյց յանձնաժողովը 65,000
զրուշի գումար մը ղրկելու է մեր պատ-
րիարքարան, հայ կարօտեալներին
բաշխուելու համար :

— Ամեն. Ս. Պատրիարքի նախա-
գահութեամբ միայուն խնամակալու-
թիւն մը կազմուել է, փոխանակ առ-
ժամանակեայ և նախապատրաստիչ
յանձնաժողովին, յատկապէս որբերի
և կարօտեալներին գործերը վարելու
համար : Այդ խնամակալութեան ան-
գամներն են Տ. վահրամ Եպիսկոպո-
սին, Ս. Գեորգի Ս. Վ. Երէցեան և
Տիարներ Գրիգոր Խընտրեան, Միհ-
րան Սէթեան, Սահակ Ղազարոսեան,
Սարգիս Թաշճեան և Մանուկ Արզը-
եան :

— Կ.պօրի թիմարէթ խանի եկա-
մուտէն առժամանակեայ կերպով ամ-
սական 50 օսմ. ոսկի յատկացած է
Աղբ. Հիւանդանոցի Հոգաբարձու-
թեան որ փոխարէն պարտաւորուած
է Ս. փրկչեան որբանոցին մէջ պատա-

պարել, խնամել և արհեստ սովորեցու-
նել 100 որբերու որոնք պատրիար-
քարանը պիտի յանձնէ իրեն՝ գաւառ-
ներէն բերելով :

— Տ. վահան Մարգարեան որ
մարդասպանութեան համար 15 տա-
րի տաժանալի աշխատութեան դա-
տապարտուած լինելով Տիգրանակեր-
տի բանտին մէջ կը գտնուէր, ներման
արժանանալով ազատ արձակուելու է
որովհետեւ հիւանդացի էր :

— «Բիւզանդիոն»-ի մայիս 28/9
յունիսի թուին մէջ կը կարդանք հե-
տեւեալը.

«Յիշեցինք թէ այս կիրակի և այս
երկուշաբթի երեք շոգենաւով Պուլ-
կարիայէ և Եգիպտոսէ դարձած աղ-
գայինք շոգենաւերէն դուրս չէին հա-
նուած՝ վերադարձի վերջին պայմա-
նաժամին լրացած ըլլալուն համար, և
թէ յետոյ Ոստիկանութեան Դուռը
փոխադրուած էին՝ հրամանաւ Վսեմ.
Շէֆիզ պէյի : Կ'լսենք թէ հաստա-
տուած ըլլալով որ այս վերադարձող
գաղթականներու ամենքն ալ օրինա-
ւոր անցագիր ունին ձեռքերին և թէ
պատուաւոր և երաշխաւորեալ ան-
ձինք են, երէկ և առջի օրը մաս առ
մաս արձակուելու են ամբողջովին՝ վե-
րադարձողներն հոգ պէտք է տանին
իրենց գոնուած տեղերուն օսմ. հիւ-
պատաններէն օրինաւոր անցագիր
առնելու. որովհետեւ պայմանաժամին
լրացած ըլլալը բաւական պատճառ էր
կ'էկատուի՝ ցարդ եղած թողտու-
թիւնները կրճատուելու : »

ՀԱՅԵՐԵՆ Ի ՆՊԵՍՏ ՀԱՆԳԱՆՈՒԹՅՈՒՆ
ՈՒՅՍԱՍՏԱՆԻ ՄԵՋ

Թիւրքահայտաակ հայ գաղթա-
կաններին օգնելու համար Ձարի հրա-
մանագրովն պաշտօնապէս հանգանա-
կութիւն բացուելէն մինչեւ մայիս
1/13, կովկասի կառավարչապետի գի-
ւանատան մէջ ամբողջ Ռուսաստանէն
հաւաքուածի գումարը հասած է
38,000 ռուբլի :

ՄԻ ՆՈՐ ԹԵՐԹ

Շնորհակալութեամբ ստացած ենք
ՓԱՐՈՍ կիսաշաբաթաթերթը որ
մայիս 10/23էն ի վեր սկսած է հրա-
տարակուիլ Գահիրէի մէջ : Տնօրէն
խմբագիրն է Տիար Յարութիւն Ալ-
փիար որ ծանօթ է Կ.պօրի գրական
ասպարիզին մէջ, մայրաքաղաքի գրէ-
թէ բոլոր թերթերին մէջ իւր գրած
յօդուածներով :

Բաժնորդակցին է Եգիպտոսի հա-
մար տարեկան 80 և վնցամսեայն 50
դահեկան ողջ արտասահմանի համար
տարեկան 25 և վնցամսեայն 14 Քը-
րանդ :

Խմբագրութեան հասցէն է Պա-
ղար Մարտի, Գահիրէ (Եգիպտոս) :

Այս երրորդ լրագիրն է որ կը
սկսի հրատարակուիլ Եգիպտոսի հայ
գաղութին մէջ : Նախորդները, Ար-
մաւենի և Նեղոս, երկարատեւ կեանք
չեն ունեցած. բայց Եգիպտոսի հայ

գաղթականութիւնն այժմ բաւական
բազմացած և յառաջդիմական նոր
տարրեր ալ իր մէջ ընդունած լինե-
լով, կը յուսանք թէ այս անգամ փա-
րուս հաստատուն հիմի վրայ կանգ-
նած կը լինի :

Կողմնակիք իր գալուստը և իրեն
կը մաղթենք արդիւնաւոր և երկար
կեանք :

ՐԱՖԳԻԻ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ

Արդէն յայտնի է Արմէնիայի ըն-
թերցողներին որ Րաֆֆիի անտիպ և
սպառուած երկասիրութիւնների մա-
սին պահանջը հետզհետէ աւելի սաստ-
կանում է, իսկ հեղինակի վաճառելի
գրքերից գոյացած արդիւնքը — որ
նոցա հրատարակութեան միակ մի-
ջոցն է — առ այժմ չէ կարողանում
ծածկել նոցա տպագրութեան ծախ-
քերը :

Միանգամայն ինձ վրայ ծանրա-
ցած լինելով ընթերցող հասարակու-
թեան այդ պահանջին բաւարարու-
թիւն տալու հոգսը, վաճելի ձեռ-
նարկել նոցա հրատարակութեանը,
զիմելով բաժանորդագրութեան :

Առ այժմ ձեռնարկում եմ Րաֆ-
ֆիի զլխաւոր աշխատութիւններից
երեք սպառուած գրքերի տպագրու-
թեանը.

1. «Սամուէլ» 1, II, III հատոր մի
գրքի մէջ ամփոփուած :

2. «Դաւիթ Բէկ» 1, II, III հ. վեր-
ջաբանով :

3. «Կայծեր» 2. Բ. լիակատար :
Երեք գրքի ի բաժնորդակցին է
միասին 12 չիլինգ անդդ. դրամ. լոյս
տեսնելուց յետոյ կարծեման 1 անդդ.
ոսկի. իսկ իւրաքանչիւր գրքի
առանձին 5 չիլինգ, լոյս տեսնելուց յե-
տոյ 7 չիլինգ :

Վերոյիշեալ գրքերի հրատարա-
կութիւնը լինելու է Եւրոպայում ա-
մենաշքեղ կերպով և հեղինակի վեր-
ջին պատկերով : Իւրաքանչիւր գիր-
քը բազկացած կը լինի յօտաւորապէս
900 մեծագիր երեսներից. Յանկա-
ցողները կարող են օգտուիլ վերոյի-
շեալ պայմաններից մինչեւ սեպտեմբե-
րի 1ը, որով թէ՛ հեղինակի աղ. ե-
լեք մեծագիւ աշխատութիւնները
գիւրամատչելի կը լինեն, մանաւանդ
նոցա համար, որ ցանկանում են ու-
նենալ Րաֆֆիի գրուածքներից, բայց
միջոց չունին վճարել միանուագ նոցա
արժեքը, և թէ՛ թեթեւացած կ'լի-
նեն տպագրութեան ծախքերը :

Նորից ստացել ենք Րաֆֆիի վա-
ճառելի գրքերից մեծ քանակու-
թեամբ : Յանկացողները կարող են
զիմել մեղ թէ՛ բաժանորդագրութեան
և թէ՛ գրքերի համար հետեւեալ
հասցէով.

Mrs Anna Raffi
26, Loftus Road
Shepherd's Bush
London W.

ԱՅՐԻ ԱՆՆԱ ՐԱՖԳԻ
1897 թ. յունիսի 14ին
Լոնտոն

Մեզ մօտ վաճառուում են Րաֆֆիի
հետեւեալ աշխատութիւնները.

Չիլինգ

«Խենթ և Զալալեղդին» մի
գրքի մէջ ամփոփուած.
գիրն է 6

«Խաչագողի Յիշատակաւա-
նը» չորս մասերը մի գրքի
մէջ ամփոփ. 5 1/2

«Կայծեր» հատոր II. 4 1/2

«Վէպիկներ և պատկերներ»
հատոր II. և Բ. 9

«Զահրումար» վէպ 4 1/2

«Կայծերի կտակը» 2 1/2

«Մի՛ն այսպէս միւսն այն.
պէս» պատկերազարդ վէպ. 2

«Տաճկահայք» 1

Յանկացողները թէ՛ բաժանորդա-
գրութեան և թէ՛ գրքերի համար
կարող են գիմելու

Mrs Anna Raffi
Loftus Road
Shepherd's Bush
London W.

ԱՅՐԻ ԱՆՆԱ ՐԱՖԳԻ

ՆՈՒՆՐԱՏՈՒՈՒԹՅՈՒՆ

Փարիզէն Բարձր. Իշխան Կիւյ
Լուսինեան ուղիքից Արմէնիայի 13րդ
ամբողջ շրջանէն 1 օրինակ թափար
Փաղարճըրի (Պուլկարի) Հայերի
վարժարանին :

ԵԳԻՊՏԱԿԱՆ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅՈՒՆ
ՄԵԿ ԱՐԳԵԼՓԸ ԳԱՂՔԱԿԱՆՆԵՐԻ ԴԵՄ

Եգիպտական կառավարութիւնը
յայտարարել է շոգենաւային ընկե-
րութիւններին և որոնց որ աւել, թէ
բազմաթիւ Յոյներ և ուրիշ օտարաղ-
դներ, առանց տպուկաւոր միջոց ու-
նենալու, չափազանց եկած լցուած լի-
նելով Եգիպտոսի մէջ, այսուհետեւ
այդ կարգի մարդերին Եգիպտոս գա-
լը խմուել արգիւտուած է :

Այդ հրամանի համեմատ հրահանգ
զրկուած է Սեփաանգրիայի և Բօր-
Սայիտի նաւ հանգիստների վարչու-
թիւններին որ ապրուստի միջոց չու-
նեցող օտարականներին թող չտան
ցամաք ելնելու :

ՅՈՒՆԱԹՐՔԱԿԱՆ ՊԱՏԵՐԱԶՄԸ
ԵՒ ՄԵԾ ՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ

Զինադաւարի պայմանաժամը որ
մայիս 20ին սկսած էր և կը վերջանար
յունիսի 3ին, մեծ պետութիւնների ա-
ռաջարկութեամբ և Բ. Դրան համա-
ձայնութեամբ երկարաձգուեցաւ անո-
րոշ ժամանակով, մինչեւ խաղաղու-
թեան դաշնագրի կնքուիլը :

— Լորտ Սալպարին որ արդէն
իր խօսած մէկ ճառի մէջ խիստ կեր-
պով քննադատած էր անգլիացի 60
երեսփոխանների վարմունքը որոնք
Յունաստանի Եւզոկիոս թագաւորի մի-
քաջալերական ուղերձ հեռագրած էին,
մի նամակ ղրկել է Տ. Չալըս. Ճէյ-

մըս Մօնթին որ նախարարական կու-
սակցութեան պատկանողներին մէջէն
նոյն ուղիքով ստորագրող միակ ե.
րեսփոխանն է և լոնտոնի յունական
հանգուցեալ ընդհանուր հիւպատոս
Տ. Բալիի աղջկան ամուսինն է : Այդ
նամակի մէջ Լորտ Սալզպըրին կը գրէ
հետեւեալը .

« Չեմ կարծեր թէ Յունաստանի
թագաւորը կամ նախարարներն այդ
համակրական հեռագրի ազդեցու-
թեանը ենթարկուած լինին իրենց
քաղաքականութեան մէջ . բայց գը-
բաղդապէս հեղինական թագաւորու-
թեան մէջ քաղաքականութեան զեկը
շատ ձգուած է այն դասակարգի ձեռ-
քը որ քիչ կրթութիւն և շատ դիւրա-
գրգռութիւն ունի և կը վախցուի որ
համակրական խօսքերն յոյն ազգի
այդ մասին այնպէս կարծել տուած
լինին թէ Անգլիայի կողմէն իրենց նիւ-
թական օգնու- իւն կը լինի :

« Բոլոր այս պատմութիւնը շատ տը-
խուր է և յոյն ազգի ապագային վը-
րայ իր ունեցած գէշ ազդեցութիւն
երկար տարիներ պիտի տեսէ : »

— Յունական կառավարութիւնն
սկսած է խնայողական խիստ միջոցնե-
րի դիմել . պաշտօնեայնեցի բռնիկները
կը պակսեցունեն, վարժապետներին
ամսական չափի վճարուի ամարային
արձակուրդի միջոցին և արձակուրդ-
ներն ալ պիտի երկարաձգուին : Նա-
խարարական պաշտօնատեւներին և
նահանգային վարչութիւններին մէջ
ծառայողներէ մէկ մասը արձակուե-
ցաւ :

— Թիւրք կառավարութիւնը կը
շարունակէ զօրքեր համախմբել Մա-
կեդոնիա, Թեսալիա և պուլկարական
ու սերպական սահմանագիծներին
մօտ : Հայաստանի և Սիրիայի զօրա-
բանակներէն և մինչեւ իսկ Կ.պօլսի
պահապան եղող զօրաբանակէն վաշ-
տեր կը զրկուին դէպի այն կողմեր :

— Մեծ պետութիւններին Կ.պօլսի
դեսպաններին՝ օսմ. առաջին գոր-
ծերի նախարար Թէֆիկ փաշայի հետ
ունեցած խաղաղական բանակցու-
թիւններին միջոցին, անգլիական դես-
պան Սըր Ֆրիք Բըրրի պարզապէս
յայտարարեց Թեսալիայի Թիւրքիայի
վերադարձուելուն նկատմամբ թէ
Անգլիա երբեք չպիտի հաճի որ մահ-
մէտական տիրապետութեան ձեռքէն
ազատուած քրիստոնէայ երկիր մը
վերստին մահմէտական տիրապետու-
թեան դառնայ :

Ինչպէս կերելի, եւրոպական տէ-
րութիւններին դիւանագիտութեան
մէջ ընդունուած մի սկզբունք է այդ :

— Եզրիպտական իշխանութիւննե-
րի գրաւած յունական շոգենաւի տէ-
րը դատ բացած է Խըտիվի կառա-
վարութեան դէմ, Եզրիպտոսի խառն
դատարանին առջեւ . 26,000 ոսկի վը-
նաս կը պահանջէ :

— Կըսուի թէ Չուիցերիայի Հան-
րապետութեան նախկին նախագահ
Տ. Նիւմա Տրոզ կառավարիչ պիտի
նշանակուի Կրէտէի :

— Խաղաղական բանակցութիւն
ները դեռ վերջնական արդիւնքի մը

հասած չեն : Բ. Դուռը դեռ կը ճգնի
Թեսալիան ձեռքէ չհանելու :

— Յունաստանի ներքին գործերի
նախարար Տ. Սքուլիտիսի գիմնով մեծ
պետութիւններին, յայտներ է որ
խաղաղական բանակցութիւններին եր-
կարաձգուիլը անապահ ծախք կը
պատճառէ Յունաստանին, բազմաթիւ
բանակ մը միշտ գէնքի տակ պահելով,
որ Յունաստանի տնտեսական վիճակի
քայքայման պատճառ կը դառնայ :

ԹԻԻՐԲԻԱԿԵՆ ԼՈՒԻՐԵՐ

Մուշի կառավարչութեան օգ-
նական նշանակուել է Եւգոնիայի նախ-
նական դատարանի անդամներէն Էլ-
մասեան Յովհաննէս Էֆէնտին :

— Պուլկարիայի օսմանեան քօմի-
սէի անունուած է Պէյրուլիի նա-
խորդ կուսակալ Նուսուհի պէյ :

— Սամոնի գաւառագետութեան
(միշտիւստրութիւն) օգնական նշա-
նակուել է Մուրատեան կարապետ
Էֆէնտին :

— Միտիլիի կառավարչութեան
օգնական նշանակուել է կարնեցի
Սմբատ Էֆէնտի Տէր Ներսէսեան :

— Վանի և Բաղէշի նահանգներին
դատական քննիչ Հոգոցեան Վիլէն է-
ֆէնտին փոխադրուած է Մակեդոնիա,
Մանասթըրի և Գօսօլի նահանգնե-
րին դատական քննիչ նշանակուելով .
իսկ նոյն պաշտօնով Վան զրկուած է
Թադէոս Էֆէնտին որ Սուրիայի և
Պէյրուլիի դատական քննիչի օգնա-
կանն էր :

— Բ. Դուռը բանակցութեան մը-
տած է անգլիական տան մը հետ որ
օսմանեան կառավարութեան առա-
ջարկած է բոլոր մարտանաւները փո-
խել վերջին դրութեան համեմատ և
վեց հատ ալ նոր մարտանաւ չինել ո-
րոնց երեքը առաջին կարգի 10,000
թօնօնոց և միւս երեքը երկրորդ
կարգի 6,000 թօնօնոց : Օսմ. կառա-
վարութիւնը հինգ միլիոն ոսկի պիտի
վճարէ հինգ տարեվճարով :

Ռուսական «Նովոստի» լրագի-
րը խիստ կերպով քննադատած է
Անգլիացիներին այդ ձեռնարկը որմէ
կը կարծէ թէ քաղաքական խառնա-
կութիւններ կրնան ծագիլ :

— Եւգոնիայի (Թօքատ) կառա-
վարչի օգնական նշանակուած է Բ.
Դրան օտար թղթակցութիւնների
դիւանի նախկին քարտուղար Թիկըր-
եան Յակոբ Էֆէնտին :

— Կ.պօլսի լրագիրները կը պատ-
մեն թէ պուլկար ասպատակների
խմբի մը և Թիւրք օստիկաններու
ներին միջեւ մի կուս պատահեր է Մէլ-
նիքի մօտ : Խմբագրուող վիրաւորուել
է ինչպէս նաեւ բազմաթիւ անձեր
երկու կողմէն : Երկու մարդ օպան-
նուած է :

— Կ.պօլսէն կը հեռագրեն թէ
Փոքր Ասիայի ներքին ճանապարհը կը
շտկուին : Չորս խոշոր թնդանօթների
հրեաներին զրկուեցան Հայաստանի
կեդրոնը դառնող Կրդ զօրաբանակին :

ՌՈՒՍ ՄԻՍԻՈՆԱՐՆԵՐ

ՊԱՐՍԿԱՍՏԱՆԻ ՄԷՋ

Երկու ռուս քահանայներ իրենց
ընտանիքներով և հետեւորդներով
մէկտեղ Ռուսաստանէն զրկուած են
ռուսական եկեղեցիի միսիոնարութիւն
մը հաստատելու համար Ատրպատա-
կանի մէջ : Իրենց կեդրոնատեղ պի-
տի լինի Ուրմիա ուր արդէն բողոքա-
կան և կաթոլիկ միսիոնարութիւններ
հաստատուած կան և կը գործեն Հա-
յերին ու Ասորիներին մէջ . դպրոց-
ներ, որբանոցներ բացած են և մինչև
իսկ լրագիր ալ կը հրատարակեն հոն
ամերիկեան միսիոնարները : Մըցու-
մը պիտի տարածուի ուրիշն այդտեղ
բողոքական, կաթոլիկ և օրթօտոքս
եկեղեցիների միսիոնարներին միջեւ :

Ատրպատականի ընդհանուր կա-
ռավարիչ Ամիր Նիզամը հեռագրով
հրահանգներ զրկել է Սուրմիայի Հա-
քիմ Աքպար Միրզային որ պարտու-
պատշաճ կերպով ընդունէ ռուս մի-
սիոնարներին և գիւրութիւններ տայ
անոնց :

ԱՐՏԱՍՏԱՄԱՆԻ ԼՈՒՐԵՐ

Մէքէի նաւահանգիստ ձիտուէի մէջ
այտուցաւոր ժանտախտ երեւան ելած
լինելով, այն կողմերէ եկող նաւերը քա-
րանթինայի կենթարկուին այժմ :

— Արեւսաղբա Ֆլոտորովնա Ձա-
րուհին երկրորդ աղիկ մ'ալ ծնաւ յու-
նիս 10ին (մայիս 29) : Անուըն դրուե-
ցաւ Տատիանա :

— Ալմանիայի Վիլհէլմ կայսրը յուլիս
5ին ճանրորդութիւն մը պիտի ընէ դէպի
Սկանինաւ . այնուհետեւ, օգոստ. 10էն
մինչեւ 20, Բէթլէսպուրի պիտի երթայ
փոխադարձ այցելութիւն տալու Չարին :

— Պուլկար կառավարութիւնը Թըն-
դանօթների և ռուսներին մեծագումար
ապսպրանքներ ըրեր է :

— Պարսկաստանի Շահը որ իր առող-
ջութիւնը կաղքուելու համար Ֆրանսա
կուգար, յետաձգել է իր ճանրորդու-
թիւնը :

— Անգլիայի Վիլհէլմ Թագուհիի
գահակալութեան 60րդ տարեդարձի
հանգէսը որ առաջիկայ երեքշաբթի օր
(յնս. 22) պիտի կատարուի, երկու մի-
լիոնի չափ օտարականներ լոնտոն լե-
ցուելուն պատճառ եղած է : Ամեն բան
սոսկալի կերպով թանկացել է քաղաքին
մէջ : Այդ յօրեկեանի հանգէսը շատ ջը-
քեղ կը լինի : Բոլոր տէրութիւններ ի-
րենց ներկայացուցիչներ զրկած են :

— Ռուսներին մէջ չորս շաբաթ է ի-
վեր յարատեւող անձրեւները մեծ վնաս-
ներ պատճառած և հաղորդակցութիւն-
ները դժարացած են : Դանուբ գետը
յորդեղով՝ գրէթէ մի լիւս դարձել է 14
հազարամէթր լայնութեամբ :

Պուլկարիայի մայրաքաղաքին և մի-
քանի քաղաքներին մէջ ալ ողողումները
մեծ վնասներ պատճառեցին : Սրտասահ-
մանի հետ փոստային յարաբերութիւն-
ները ընդհատուեցան բաւական երկար
ժամանակ :

— Կալիթալէն կիմացուեն թէ եր-
կարշարժը մեծ վնասներ հասուցել է այն
կողմեր :

ԾԱԽՈՒ ԳԻՐԳՐ

Արմէնիայի խմբագրատան մէջ
ծախու կը գտնուին հետեւեալ գիր-
քերը որոնց առջեւ նշանակուած գի-
ներին մէջ հաշուուած է նաեւ զրկե-
լու փոստի ծախքը :

ԷԿԻՆԵՍՆ. Կակաւնք (Բանաստեղ-
ծական գրուած մը Հայաստանի վիճա-
կին վրայ). 1890. Տպագր. հեղինակին.
Նիւ Եորք . 30 սանթիմ

Վ. ՓԱՓԱՋԵԱՆՑ. Պատկերներ
Թիւրքախայերի կեանքից. Մոսկուա
1891. (Կը պարունակէ հեղինակին
գրած 11 վէպիկները) . 4 ֆրանց

Արտուր Հայաստանի կամ Տե-
ղեկագիր Բալուայ, Գարբերդու,
Չարսանճագի, Ճապաղչուրի և Եր-
զնկայու : Յաւելուած ըստ խնդրա-
նաց ազգասիրաց «Խիզան գաւառ» :
Աշխատասիրեաց Պողոս Ծ. Վ. Նա-
րանեան . 2 ֆրանց :

Ծրարները ապահովագրուած
(recommandé-registré) ստանալ ու-
ղղները պէտք է որ ամեն մէկ ծրա-
րի (մինչեւ 2 քիլո) համար 25 սանթիմ
ապահովագրութեան ծախքը վճարեն :

ԺԲ

ՀՐԱՏԱՐԱՆՈՒԹԻՒՆ Մ. ՓՈՐՓՈՒԳԱԼԵԱՆՆ

ՆՄՈՅՇՆԵՐ

Մ. ՓՈՐՓՈՒԳԱԼԵԱՆՆ

ԳՐԱԾ ՈՏԱՆԱԿՆԵՐԷՆ

Մ. Փորթուգալեանի գրած հայրե-
նասիրական ոտանաւորներէ մի քանիս
ամփոփուած են այս տետրակի մէջ իւ-
րեւ նմոյշներ գանազան քաղաքներէ
մէջ և գանազան տպաւորութիւններէ
տակիւր երբեմն գրած ոտանաւորներէն
որոնք ժամանակին հրատարակուած չի-
լինելով կորսուած են այժմ : Այն մի
քանի ոտանաւորներ որոնք իբրեւ նմոյշ
ամփոփուած են այս տետրակի մէջ,
ցիր և ցան կը գտնուին Է. Պօլիս տը-
պագրուած ազգային երգարաններէ
մէջ՝ որոց վերստին տպագրութիւն
վաղուց արդէն արգիւրուած է, և Ասի-
կ և Արմէնիա լրագիրներին մէջ : Նմոյշներ
մէջ փոքրիկ տեղեկութիւններ տըր-
ւած են նաեւ թէ այդ ոտանաւորներ
ինչ տպաւորութիւնների տակ ներշն-
չուելով գրուած են : Գին (10 սանթիմ)
15 սանթիմ :

ՏԵՐԵՆ—ԽՐԱԳԻՐ

Մ. ՓՈՐՓՈՒԳԱԼԵԱՆՆ

ՄԱՐՍԵԻ

Հայերէն տպարան Մ. Փորթուգալեանի
Le Gérant : François CARRIERE
Marseille. — Imprimerie et Papeterie du Midi
Allées de Meilhan, 44.